

26. История Советской Конституции: в документах, 1917-1956 гг. / [Сост Липатов А.А., Савенков Н.Т.; ред. Студеникина А.А.]. – М. : Госюриздат, 1957. – 1046 с.

Ивашко Ю. В. Территориальная и политическая организация Белорусской Советской Социалистической республики (1919–1922 гг.)

В предлагаемой статье исследуются вопросы, связанные с территориальным и политическим обустройством Белорусской Советской Социалистической Республики в 1919-1922 гг. На основе анализа архивных документов сделана попытка определить доминирующие факторы, которые повлияли на создание БССР и Литовско-Белорусскую ССР. Освещается роль белорусского государственного образования в процессе провозглашения Союза Советских Социалистических Республик в 1922 г.

Ключевые слова: БССР, РСФСР, ВЦИК, Литовско-Белорусская Советская Социалистическая Республика, ЦК РКП (б), политико-правовой статус республики.

Ivashko Yu. V. Territorial and political organization of the Belarusian Soviet Socialist Republic (1919–1922)

In this paper we investigate the issues related to the territorial and political structure of the Byelorussian Soviet Socialist Republic in 1919-1922 y. Based on the analysis of archival documents the author seeks to identify the dominant factors that influenced on the creation of the Lithuanian-Byelorussian SSR and Byelorussian SSR. The article highlights the role of the Belarusian public education in the process of proclamation of the Union of Soviet Socialist Republics in 1922 y.

Keywords: BSSR, RSFSR, the Lithuanian-Byelorussian Soviet Socialist Republic, the RCP(b), political and legal status of the republic.

УДК 325.86(594)

А. Р. Галушка-Адайкін

АПОГЕЙ ПРАВЛІННЯ СУХАРТО ТА РЕЖИМУ «НОВОГО ПОРЯДКУ» В РЕСПУБЛІЦІ ІНДОНЕЗІЯ

У статті досліджуються головні аспекти розвитку Республіки Індонезія протягом 80-х рр. ХХ ст., що характеризуються досягненням свого піку розвитку режимом «Нового Порядку» та повнотою влади творця цієї ідеологічно-політичної системи, другого президента країни Сухарто. Найбільша увага приділяється партійній боротьбі в країні та зовнішній політиці Республіки Індонезія у досліджуваній період. Іншими важливими аспектами розвитку Індонезії протягом досліджуваного періоду, що висвітлюються у статті, є взаємовідносини правлячої сили із армією та представниками мусульманської еліти.

Ключові слова: АСЕАН, Гус Дур, Індонезія, Іслам, Панчасіла, партія, Сухарто.

Актуальність дослідження суспільно-політичних процесів, що відбувались в Республіці Індонезія протягом 80-х рр. ХХ ст., обумовлена тим, що саме у цей час країна не тільки набула швидких темпів розвитку в майже усіх галузях людської діяльності, а й завдяки політиці, що впроваджувалась президентом Сухарто, стада своєрідним феноменом на політичній мапі світу: відкрито займаючи антикомуністичну позицію, індонезійська держава, тим не менш, впроваджувала цілком незалежну політику, не втручаючись у останній етап «Холодної війни» між головними полюсами політичного розподілу світу другої половини ХХ ст.

Головною метою даної статті є всебічний аналіз розвитку Республіки Індонезія протягом 1980-х рр. в контексті досягнення режимом «Нового Порядку» найвищого ступеню свого розвитку.

Серед літератури, що присвячена досліджуваному періоду в історії Індонезії, слід виділити працю Сітомпула, який всебічно розглянув роль та місце на політичній арені країни мусульманського політичного об'єднання Nahdatul Ulama [14], біографію другого президента Індонезії Сухарто [6], дослідження Дженкінса відносно взаємовідносин між Сухарто та його найближчим оточенням з військових [10], аналіз результатів виборів та виборчої системи в Індонезії, проведений Ліддлом [12].

На початку 80-х рр. ХХ ст. існуючий режим в Республіці Індонезія був цілком безперервної критики з боку офіцерів на пенсії. У травні 1980 з'являється так звана Петиція «50», що була підписана 50 відомими діячами, серед яких були Насутіон, колишній губернатор Джакарти Алі Садікін, Хартоно Дхарсоно та інші відомі особи, які відіграли важливу роль у становленні режиму Нового Порядку [10]. У цій Петиції Сухарто був звинувачений у невірному використанні та неправильній трактовці Панчасіли, державної ідеології. «50» звинуватили Сухарто у тому, що він поводить себе так, нібито він сам є втіленням Панчасіли. Також у цій петиції містились звинувачення у неправомірному використанні збройних сил країни для досягнення власних цілей, наприклад, для пропаганди Голкару і здобуття голосів цією партією на виборах 1977 року. Ця Петиція швидко розійшлась серед населення по вулицях Джакарти, однак ЗМІ ще декілька місяців не наважувались надрукувати це звернення. Ця Петиція «50» мала дещо символічний характер й не могла на той час серйозно вплинути на існування та міцність існуючого режиму.

Уряд із наростаючою недовірою ставився до правоісламського руху в країні та до ісламських політичних партій. Дебати у березні 1980 стосовно нового закону про вибори призвели до того, що члени NU (Nahdatul

Ulama, Відродження Мусульманських Інтелектуалів) покинули засідання парламенту, виголосивши тим самим свою незгоду із тиском з боку існуючої влади [14]. Ставлення уряду до правого Ісламу як до своєї прямої опозиції ще більш зміцнилось після того, як у березні 1981 року у Бангкоці мусульманські екстремісти захопили літак компанії Garuda. Спільна тайсько-індонезійська антитерористична операція допомогла звільнити усіх заручників. PPP (Partai Persatuan Pembangunan, Партія Єдиного Розвитку) не мала ніякого відношення до цих подій, але імідж партії був зіпсований. Всередині самої партії також не було єдності, що вилилось у конфлікт напередодні виборів. NU та модерністське крило PPP не дійшли до згоди стосовно списків кандидатів до парламенту. Комісія з виборів, створена урядом, визнали списки модерністів, поставивши таким чином NU в опозицію не тільки до уряду, але й до колег по PPP. Багато хто з членів NU не отримував задоволення від політичної боротьби та життя у Джакарті. Велика кількість мусульманських видатних проповідників почала повертатись до своїх селищ, вважаючи, що головна їх роль не політичні баталії, а просвітницька діяльність на місцях.

Вибори 1982 року закінчились очікуваною перемогою правлячої партії: Голкар отримало 64.3% від усіх, хто проголосував. Голкар виграла вибори в Джакарті та в усіх провінціях крім Ачеху. PPP та PDI (Partai Demokrasi Indonesia, Демократична Партія Індонезії) набрали 27.8% та 7.9% голосів відповідно [12].

На початку 1982 року світова ціна на нафта різко впала. Причиною цього були перевидобуток нафти та рецесія, що відбулась у провідних країнах світу. Це, звісно, вплинуло на індонезійську економіку, однак не дуже й то пригальмувало економічне зростання країни. З доходом в 600 американських доларів на душу в рік Індонезія була віднесена Світовим банком до групи країн із середнім доходом. Розвиткові індонезійської економіки значно допомагали кошти провідних країн світу, перш за все, США та Японії. Відбулось значне збільшення зовнішнього боргу країни, який у 1988 році досяг суми більше ніж 51 мільярдів доларів. Врожай рису на початку 80-х рр. зросли на 36%, що забезпечило повністю потребу держави у головному продукту індонезійського столу [8].

Індонезія проводила активну зовнішню політику. Сам Сухарто у 1982 році здійснив поїздки до Японії та США, прийняв в Джакарті Індіру Ганді з Індії, Зію уль-Хака з Пакистану, Ніколая Чаушеску з Румунії, який був першим лідером комуністичної держави, який зробив візит до країни «Нового Порядку». У 1983 році прем'єр-міністр Японії Накасоне пообіцяв надати ще більшу допомогу Індонезії та закупати ще більше нафти.

В збройних силах країни відбулась зміна поколінь: з командування на пенсію пішли давні соратники Сухарто й на їх місце прийшла молодь. Так командуючим ABRI призначений Бенні Мурдані, яванець за походженням та християнин за релігією. Саме тому що Мурдані сповідував християнство, Сухарто міг бути спокійний, що новопризначений генерал не почне війну за владу з Президентом. Крім цього, відповідно до нової реформи, міністр оборони та безпеки більше не був командуючим ABRI, віднині командуючий напряму підпорядковувався Президенту Індонезії. Кількість ABRI налічувала на той час приблизно 350 тисяч осіб. Фінансування ABRI надходило з державного бюджету й було менше 10% від загальних витрат держави [9]. Однак не слід вважати, що ці гроші були єдиним джерелом існування збройних сил. Військові володіли власними підприємствами та фондами, які забезпечували безбідне життя військових, до того ж до скарбниці армії надходили гроші з боку правлячої верхівки, що ніяким чином не відображались в державній бухгалтерії. Військові також мали частку від прибутків локального виробництва легкої зброї, амуніції, невеликої військової техніки. Однак фінансова незалежність ABRI була обмежена самим Сухарто: будь-які фінансові операції військових, що перевищували суму у 250 тисяч американських доларів, потребували відповідної згоди з боку секретаріату уряду. Таким чином, можна зробити висновок, що Сухарто сам іноді побоювався надавати військовим свободи та залишати армію безконтрольною.

У 1980-х роках на політичній арені Індонезії з'являється особа, яка дуже швидко стає популярною як серед військових, так і серед цивільного населення. Генерал-лейтенант Прабово Субіанто, 1951 року народження, син відомого політика та економіста Сумітро Джджохадікусумо, одружений із донькою Сухарто Сіті Хедіяті Харіяді, яку близькі називали Тітiek. У 1983 році він був призначений замісником командуючого військами спецпризначення, що пізніше у 1986 році отримають назву Kopassus (Komando Pasukan Khusus). Одіозність Прабово Субіанто викликала неодіозне ставлення до його особи: одні вихваляли його заслуги перед вітчизною та бачили у ньому наступника самого Сухарто, інші ж вважали його втіленням усього найбільш брудного, що було в режимі «Нового Порядку» та взірцем фаворитизму, який процвітав в лавах збройних сил Республіки Індонезія. Крім того, що Сухарто поставив своїх людей на ключові позиції в армії, він зменшив вплив армії на Голкар. У 1983 році Президент призначає Судхармоно, який до цього був на посаді Державного секретаря, головою Голкару [13]. Незважаючи на те, що він був колишнім військовим, Судхармоно в армії займався юридичними питаннями, а не воював на передовій, й тому вищий офіцерський склад ABRI негативно ставився до постаті нового голови правлячої партії. Він відразу ж почав реформацію партії, надаючи перевагу цивільним, аніж військовим. Пізніше він навіть висунув ідею, що Голкар повинно бути виключно цивільною партією, що буде визначати майбутнє країни. Це було занадто навіть для самого Сухарто, який пізніше у 1988 році звільнить Судхармоно з посади, яку він обіймав.

У 1983-1985 роках в Індонезії різко погіршилась криміногенна ситуація. Силкові структури жорстоко відреагували на це: приблизно 5 тисяч злочинців буз суду та особливого слідства були вбитими. Вбивства, що отримали назву Petrus (Pembunuhan misterius, містичні вбивства), проводились силами військових та поліції, які потім викидали тіла на вбитих в людних місцях як попередження іншим. Незважаючи на те, що уряд відкрито заявив про непричетність до цих вбивств, потім Сухарто в своїй автобіографії написав, що такі методи правосуддя були необхідною «терапією», що проводилась із дозволу уряду [6].

У листопаді 1983 року закінчився термін дії контракту компанії Stanvac на розробку нафтових свердловин на Суматрі. Видобуток нафти в Індонезії став майже повністю знаходитись під контролем Пертаміни. Уряд змусив іноземні корпорації інвестувати кошти у підвищення кваліфікації місцевого населення. Туризм став одним з найважливіших джерел поповнення державної скарбниці.

У 1983 році уряд прийняв рішення, згідно з яким усі організації, включаючи партії та релігійні спілки, повинні визнати Панчасілу як єдину ідеологічну основу. Незважаючи на тиск з боку ісламістського лобі в країні, нижня палата парламенту ухвалила цей законопроект у лютому 1985 року [14]. Зрозуміло, що цей закон був спрямований проти ісламських організацій і, перш за все, найбільш серйозної політичної сили мусульманського толку, а саме NU.

Всередині самої партії, на тлі цих подій, почали відбуватись реформи, що значним чином вплинули на майбутнє не тільки NU, але й самої Індонезії. До керівництва партією прийшло нове покоління на чолі із Абдуррахманом Вахідом, який згодом стане четвертим президентом Індонезії. Абдуррахман Вахід є сином колишнього лідера партії Вахіда Хасджіма та внуком засновника партії Хасджіма Асджарі. Він багато часу витратив на особисте навчання спочатку в одному з песантрів на Східній Яві, що вважався центром підготовки кадрів для NU, потім він поїхав до всесвітньо відомого університету Аль-Азгар в Каїрі, але довго там не провчився та перевівся до Багдадського університету. У пошуках науки за кордоном він, таким чином, не став свідком або учасником кривавих подій другої половини 60-х років та становлення режиму «Нового Порядку». Після повернення до Індонезії він деякий час навчав молодь у песантрі Тебуїренг в місті Джомбанг. У 1971 році він переїздить до Джакарти, де відразу становиться відомим в колах індонезійської інтелектуальної еліти. Саме відтоді він стає відомим як Гус Дур (Gus Dur), Гус – яванська назва для нащадків відомих та поважних родин, Дур – скорочення від Абдуррахман [4]. В своїх промовах, статтях тощо Гус Дур наголошував, що Іслам повинен бути побудований на засадах раціональності, толерантності та соціального плюралізму. Він не відокремлював себе від містицизму, притаманного яванському Ісламу та ідеологічним засадам самої партії. На тлі кризи, що вірувала всередині партії, особливо після виборів 1982 року, Абдуррахман Вахід став своєрідною надією індонезійської мусульманської спільноти, їхнім рупором та духовним лідером.

У грудні 1983 року в місті Сіубондо на Східній Яві на з'їзді мусульманських лідерів зі всієї Індонезії було вирішено, що NU повинно вийти з PPP, полишити будь-які зв'язки із іншими політичними партіями та прийняти Панчасілу в якості ідеологічного підґрунтя. Політичне крило партії в Джакарті відчувало неабиякий тиск з боку к'яї (мусульманських проповідників) по всій країні, які вважали, що мають право на керування партією. В кінці кінців політичне керівництво партії на чолі з Ідхамом Чалідом не витримує критики та йде у відставку. Трохи пізніше стає загальновідомо, що за цими ідеологічними атаками на Ідхама Чаліда та його прибічників стояв сам Абдуррахман Вахід. Альянс к'яї та молодих реформістів наближався до своєї перемоги в боротьбі за внутрішньополітичну владу. Всі ці події відбувались на тлі зміцнення релігійних тенденцій в країні. Так, наприклад, кількість мечетей на одній лише Східній Яві зросла з 15.600 до 25.700 за період з 1973 року й до 1990 року. Тобто кількість мечетей в відсотковому співвідношенні зросла на 65%, у той час як загальна кількість населення зросла на 50%. У той же час кількість католицьких храмів зросла з 206 до 324, тобто на 57%. Кількість протестантських храмів також відчутно зросла: з 1200 у 1973 році до 2300 у 1983 році. Згідно з переписом 1990 року в країні налічувалось 153.6 мільйони осіб, які сповідували Іслам, тобто 87.2% від загальної кількості населення. Християн вже налічувалось 17.2 мільйони або 9.6% населення, особливо відчутно кількість християнського населення зросла в великих містах на Центральній Яві, іноді навіть до 20% від загального населення цих міст. Послідовників індуїзму в країні налічувалось 3.3 мільйони (1.8% від загальної кількості населення), кількість прихильників вчення Будди становила 1.8 мільйони осіб, приблизно 1% від усіх мешканців країни [11].

Окрім Гус Дура на політичній та релігійній аренах з'явилися і інші нові фігури, серед них був Нурчоліш Маджід, який став відомим завдяки своєму контроверсійному тлумаченню ісламських норм. Він заснував організацію Парамадіна, що стала осередком для міського мусульманського населення. Інша, не менш харизматична постать, а саме Імануддін Абдулрахім, став своєрідним лідером мусульманського студентства завдяки своїм проповідям у власноруч відкритій мечеті Салман в Бандунгському Технологічному Університеті. Конгрес NU, що відбувся у грудні 1984 року у місті Сіубондо, поставив крапку у подальшому існуванні NU як політичної партії [14]. Було вирішено повернутись до засад, з яких починалось саме існування організації, тобто до розповсюдження Ісламу, культурних, соціальних, освітніх та економічних програм. Головними ідеологами цієї трансформації були Абдуррахман Вахід та к'яї Ахмад Сіддік, який став відомим завдяки своїй багаторічній незаплямованій репутації, антикомуністичній позиції та координації багатьох заходів NU. Насправді, у Гус Дура було багато ворогів в самій організації, які розпочали активний спротив усім цим реформам, розповсюджуючи думку, що Абдуррахман Вахід є провокатор, дії котрого лише вносять сумбур у мусульманське життя країни та майбутнє Ісламу в Індонезії. Відповідь на цю критику була дуже несподівана, але в дусі яванського мусульманського містицизму. Ахмад Сіддік в своїй п'ятничній промові заявив, що він бачив сон, у якому він зустрівся із Вахідом Хасджімом. Цей сон Ахмад Сіддік проінтерпретував як бажання засновників NU бачити Абдуррахмана Вахіда на чолі партії та, відповідно до цього, їхню повну згоду із нововведеннями їхнього нащадка [4]. Саме після цієї проповіді ці дві постаті, тобто Абдуррахман Вахід та Ахмад Сіддік, зайняли головуючі позиції в організації.

NU перестала бути опозицією існуючому урядові. Навіть Бенні Мурдані, головнокомандуючий ABRI, що сповідував католицизм, був запрошений до декількох песантрів на Східній Яві. Відтоді ця організація

стала основою для подальшої співпраці ліберальної та демократичної мусульманської громадськості із урядом.

Мухаммадія прийняла Панчасілу у 1985 році. Однак ця організація не змогла досягти успіху у співпраці з урядом. Багато хто в існуючому уряді й, навіть сам Сухарто, вважали, що модернізм, що пропагувався Мухаммадією є лише спробою лідерів організації створити позитивний імідж Мухаммадії, але насправді вони переслідували головні цілі, тобто створення ісламської держави на теренах Індонезії та встановлення шариату. Серед широкого загалу індонезійської мусульманської спільноти були й ті, хто, на відміну від членів NU та Мухаммадії, відкрито виступив проти злиття Ісламу з ідеологією Панчасіли. Найбільш відомими послідовниками чистоти в Ісламі були Абдуллах Сунгкар та Абу Бакар Баашір, який пізніше з роками став уособленням мусульманського тероризму на теренах Індонезії. У 1972 році ці двоє та їхні товариші відкрили песантрен фундаменталістського толку в селищі Нгрукі поблизу Суракарти. В 1976 році вони зблизились з прибічниками Даруль Ісламу. Ще два роки потому вони були схоплені національною поліцією за звинуваченням у антиурядовій пропаганді та у агітації до збройної боротьби проти існуючого режиму. Вони були звільнені у 1985 році і відразу ж після цього вони збігають до міста Джохор у Малайзії, де й перебували до 1999 року. У 1993 році Абдуллах Сунгкар створює організацію, яку називає Джамма Ісламія (Jamaah Islamiyah), копіюючи таку ж за назвою та цілями єгипетську організацію. Основною метою даної організації було об'явлено джихад для створення мусульманської держави. Більшістю Джамма Ісламія складалась із ветеранів інтернаціонального джихаду у Афганістані. Однак Абдуллах Сунгкар та Абу Бакар Баашар були змушені чекати до самого падіння режиму Сухарто, щоб мати змогу повернутись на батьківщину та спробувати реалізувати їхню спільну мрію щодо повної ісламізації Республіки Індонезія.

12 вересня 1984 відбулась подія, яку багато хто порівняв з подією Malari. Зібрання невдоволених урядом, що відбулось у Танджунг Пріоку, портовому районі Джакарти, закінчилося масовою демонстрацією мусульманської громади, яка висловила своє незадоволення політикою уряду, свавіллям чуконгів. Вони також відмовлялись від визнання Панчасіли та звинувачували солдатів у зраді. Демонстранти вигукували «Алаху Акбар». Солдати збройних сил Індонезії були змушені задіяти зброю проти все більш агресивного натовпу. Якнайменше, 28 осіб було вбито, хоча багато свідків стверджують, що кількість жертв була набагато більшою [11]. По всій Індонезії на вулицях міст почали з'являтися памфлети, в яких висміювався Сухарто, його прибічники, уряд тощо. В цих памфлетах містився заклик до захисту мусульманською громадою своєї релігії. В Джакарті відбулась низка вибухів та підпалів. Головною ціллю демонстрантів був Банк Центральної Азії, що належав Ліем Сіу Ліонгу. Навіть всесвітньо відомий храм буддизму Борободур зазнав пошкоджень від мусульманських активістів. Командуючий збройними силами Індонезії католик Мурдані навіть відвідав центральні мечеті країни, щоб запевнити мусульман у тому, що вони, як і раніше, займають центральну позицію в Індонезії. Але це допомогло припинити антиурядові та антикитайські заворушення. У липні 1985 року вщент згорів центр торгівлі, розташований в китайському торговельному районі Джакарти Глодок, було розгромлено центральний офіс Радіо Республіки Індонезія. Декілька тижнів потому ще 60 будинків згоріли в одному з бізнес районів столиці країни. Уряд жорстко поставився до тих, кого вони вважали винними у поширенні цих радикально мусульманських тенденцій. Близько 30 осіб було засуджено до тюремного ув'язнення протягом 3 років з моменту подій у Танджунг Пріоці. 10 осіб було засуджено у зв'язку із нападом на Банк Центральної Азії. Колишній міністр промисловості Мохамад Санусі отримав вирок у 19 років. Найбільшою несподіванкою стало ув'язнення колишнього командуючого Дивізією Сілівангі та першого Генерального Секретаря АСЕАН Дхарсоно, який отримав 10 років ув'язнення, що пізніше були скорочені до 7 років [15].

На тлі подій останніх років уряд Індонезії ще серйозніше поставився до питань внутрішньої безпеки. У 1986 році 9 членів Компартії, включаючи Сджама, які протягом років знаходились в тюрмах, були страчені відповідно до їхнього вироку. Дві тисячі працівників нафтової промисловості були звільнені з роботи за звинуваченням у причетності до діяльності Компартії 20 років тому після додаткового розслідування. Праці Прамудьї Ананти Тура були заборонені. У жовтні 1986 року найбільша протестантська газета «Sinar Nagara» («Світ надії») надрукувала матеріал про президента та темний бік індонезійського бізнесу. Уряд заклав цю газету, поклавши край 23-річному існуванню даного видання. Через декілька місяців ця газета знов вийшла. Але під новою назвою – «Suara Pembinaan» («Голос оновлення») [15]. Що цікаво, репресії з боку уряду, усі ці антидемократичні заходи ніяким чином не вплинули на позитивне ставлення західних країн до існуючої індонезійської влади. Так у квітні 1986 року до Балі на зустріч із Сухарто та іншими лідерами країн-членів АСЕАН прибув президент США Рональд Рейган.

Вибори 1987 року підкреслили слабкість партій, заснованих на релігійних основах, у порівнянні із партіями бюрократичного характеру. Підтримка NU урядового Голкару серйозно вдарила по позиціях PPP й, навпаки, зміцнила позиції урядової партії. Так кількість голосів, що отримав Голкар виросла з 64.3% у 1982 році до 73.2%. У той же час кількість голосів, що отримала PPP, зменшилась з 27.8% у 1982 році до 16%. Кількість голосів, отримана демократами, збільшилась з 7.9% у 1982 році до 10.9%. Таким чином за проміжок часу між виборами PPP втратила 11.9% голосів виборців [12]. Голкар навіть переміг в провінції Ачех, головному бастионі Ісламу в країні. Результати виборів показали, що ситуація в країні знаходилась під повним контролем Сухарто, уряду та правлячої партії Голкар.

Уряд Сухарто досягнув серйозних успіхів й в економічній сфері. Для подолання корупції на митниці Сухарто в 1985 році видав наказ, за яким він розпустив державну митницю, для виконання митних функцій він підписує контракт з швейцарською організацією по нагляду (Swiss Societe General de Surveillance). З 1987 року по 1992 рік ВВП країни зростав приблизно на 6.7% кожний рік, незважаючи на те, що нафта та газ

перестали приносити країні захмарні прибутки. Саме експорт товарів, а не пального став одним з головних джерел надходжень коштів до державного бюджету. На початку 90 -х років вперше кількість працівників, зайнятих у аграрній сфері впала нижче 50% від загальної кількості працюючого населення [8].

Однак вклад регіонів у розвиток економіки був неоднорозним. Починаючи з кінця 80-х років, коли частка нафти та газу від загального експорту значно знизилась, стала відчутною різниця між економічно стабільним заходом країни та економічно відсталим сходом. Продукція лише з Яви становила 62% від ВВП країни, Суматра та Балі також відігравали важливу роль в економіці Індонезії [8]. Східна ж частина країни відрізнялась своєю помітною бідністю, особливо це стосувалося найбільш східної провінції – Іріану.

Успіхи Сухарто та його уряду на міжнародній арені ще більше зміцнили ставлення світової спільноти, точніше країн західного блоку, до індонезійського лідера як до свого найближчого союзника. В жовтні 1985 року у Римі на конгресі ФАО відбувся діалог «Північ-Південь», у якому головуючим від «Півночі» був президент Франції Франсуа Міттеран, а головуючим від «Півдня» був Сухарто. Сухарто навіть зробив візит до країн Східної Європи. На 30-ій річниці проведення Конференції Азія-Африка Індонезія знов стала головною державою серед країн з блоку неприєднання.

Ще наприкінці 70-х років в Південно-Східній Азії склалась важка дипломатична ситуація після інтервенції В'єтнаму до Камбоджі. Більшість країн АСЕАН підтримала кривавий режим червоного кхмера Пол Пота, а не в'єтнамську сторону, з огляду на основний принцип АСЕАН – невтручання у внутрішні справи інших країн учасниць організації. Ситуація, що склалась, стала для Індонезії дилемою, з одного боку – Індонезія завжди стояла на засадах дотримання угод, які є основою існування АСЕАН, з іншого боку – В'єтнам вважався одним з найбільш важливих та стратегічних партнерів Індонезії. В'єтнамський комунізм вже не був такою проблемою, в кінці кінців, в Індонезії поважали, що з країн Південно-Східної Азії, крім Індонезії лише В'єтнам досяг незалежності власними силами, зі зброєю у руках. Також можна провести паралелі й у тому, що Генеральна Рада ООН постійно оказувала тиск на ці країни, висловлюючи незгоду з окупацією Камбоджі та Східного Тимору відповідно В'єтнамом та Індонезією. Індонезійська сторона намагалась використати дружні зв'язки з В'єтнамом для подолання цієї міжнародної політичної кризи. В 1984 році Бенні Мурдані робить офіційний візит до Ханю. Після цього візиту міністр закордонних справ Мохтар Кусумаатмаджа відвідує Москву, а в 1985 їде до Ханю. У відповідь на ці візити у цьому ж році до Джакарти приїжджають міністр закордонних справ В'єтнаму Нгуен Чо Тхач та міністр оборони В'єтнаму генерал Ван Тієнг Дунг [2]. Однак всі ці спроби подолання конфлікту певний час залишилися безрезультатними.

В 1988 році Алі Алатас займає посаду міністра закордонних справ Індонезії, саме цьому дипломату вдалось втілити у життя заходи, що змінили на краще ситуацію навколо Камбоджі. В липні 1988 року в Джакарті відбулась зустріч усіх представників усіх чотирьох фракцій, що брали участь у громадянській війні в Камбоджі, включаючи «Червоних кхмерів», представників усіх урядів країн АСЕАН. Миротворчий процес було продовжено на конференції, що відбулась в Парижі у 1989 році. Головуючими країнами на цій конференції були Франція як приймаюча сторона та Індонезія в якості головного миротворця. В жовтні 1991 року у Парижі було підписано мирну угоду між учасниками конфлікту [2]. Надалі саме індонезійські війська стали основою миротворчого контингенту в Камбоджі, призованого допомагати ООН в процесі остаточного примирення ворогуючих таборів в Камбоджі. Видатна роль Індонезії в процесі вирішення камбоджійського конфлікту серйозно підняло рейтинг Індонезії в очах світової спільноти.

В березні 1988 року Сухарто в черговий, в п'ятий раз був обраний президентом країни. Сухарто був занепокоєний незалежністю та сильною позицією Бенні Мурдані в якості командуючого АБRI. Але, напевно, головним чинником того, що Сухарто вирішив позбавитись Мурдані, стало те, що Мурдані був достатньо сміливим порадити президентові якимсь обмежити бізнес його дітей. Таким чином вже у лютому 1988 Мурдані на посту командуючого змінює Трі Сутрісно, у той час як сам Мурдані був призначений на пост міністра оборони. Сухарто розпочав процес, що увійшов до історії як «де-Беннізація», тобто зміна президентом офіцерського складу відданого Мурдані офіцерами, лояльними до президента.

Командування АБRI було дуже занепокоєно все більшою незалежністю та впливом цивільного населення на Голкар, партію, що налічувала вже приблизно 25 мільйонів членів по всій Індонезії. Сухарто також не подобались подібні зміни в ідеології правлячої партії. У жовтні 1988 року представники збройних країн повернули контроль над партією до себе, отримавши дві третини усіх місць в керівному комітеті Голкар [9]. Судармоно, який обіймав посаду голови партії, який вважався головним ворогом військових всередині партії, був змінений одним з генералів пенсійного віку після того, як військові почали розповсюджувати плітки про зв'язок Судармоно із Компартією.

Політичні зміни, що відбувались в Південно-Східній Азії, економічне зростання Тайваню, Південної Кореї, змусили правлячий клас більш уважно ставитись до внутрішньополітичної ситуації в країні. Падіння диктатури Фердинанда Маркоса на Філіппінах у лютому 1986 року після революції «народної влади» занепокоїло Сухарто, тому що він бачив багато спільного у власному та маркосовському режимах: корупція, непотизм тощо.

Одним з внутрішніх плацдармів режиму Сухарто був новостворений міський середній клас, доволі космополітичний, однак доволі промусульманський. Цей середній клас розумів, що своєму достатку він має завдячувати саме політиці уряду. Цей середній клас бажав реформ, однак в цілому він не був зацікавлений в «народній владі» на кшталт Філіппін, цілком розуміючи, що в Індонезії окрім них ще мешкають мільйони бідних, які якщо організуються та повстануть проти режиму, перш за все, свою злість спрямують проти еліти та чуконгів, а потім саме середній клас може стати наступною жертвою. Тому представники міського

середнього класу переважно підтримували політичний курс уряду та не звертали уваги на домінування ABRI в політичному та економічному житті країни. Однак й нижні верстви населення також в цілому були задоволені існуючим урядом. Сільські мешканці, відчуваючи тиск з боку владних структур, бачили позитивне у тому, що саме ця влада електрифікувала села, збудувала школи та поліклініки, зміцнила рупію, вони сподівались, що саме з цією владою їхні діти будуть мати більш світле майбутнє. Міські незаможники отримали можливість працювати, наприклад, на будівництві або на фабриках, й отримувати за це гроші, яких було цілком достатньо для нормального існування. Активний мусульманський прошарок населення також був цілком толерантний до режиму Сухарто з огляду на подальшу й більш глибоку ісламізацію суспільства. Індонезія в очах світової спільноти являла собою консервативну державу. Якоюсь мірою Індонезія для багатьох країн світу була своєрідним феноменом – країна змогла уникнути розвалу, безперервної низки громадянських війн, соціальних та політичних конфліктів, економічної кризи тощо. Індонезія надала можливість багатьом західним країнам вести дуже прибутковий бізнес в країні. В політичному аспекті Індонезія проявила себе як країна, яка жодним чином не хоче примикати до будь-яких блоків, угруповань чи союзів. Західний блок дійсно був вражений спроможністю Сухарто контролювати представників індонезійського мусульманства. Особливо це було важливо на тлі Афганської війни, діяльності талібів, та й взагалі на тлі Холодної війни, що, незважаючи на розрядку у другій половині 80-х років, все ж таки продовжувала точитись між блоком Варшавського договору та західними капіталістичними країнами. Всі ці здобутки Сухарто призвели до того, що західні країни були змушені погоджуватись із режимом цього індонезійського військового, що в іншому випадку було б стовідсотково неможливо.

Підсумовуючи, можна сказати, що саме у 80-х роках режим Сухарто набув свого найвеличчішого розквіту. Але соціально-політичні зміни, що відбулись у світі в 90-х роках ХХ ст., зміни в самому режимі, призведуть до оголення великої купи питань, що порушать стабільність існування режиму, порушать зв'язки режиму із різними верствами населення та союзниками у світі, що в кінці кінців положить край багаторічному правлінню Сухарто та його прибічників.

Джерела та література

1. Sitompul E.M. Nahdlatul Ulama dan Pancasila. – Jakarta : Sinar Harapan, 1989. – 271 h.
2. Elson R. Suharto: a Political Biography. – Cambridge : Cambridge University Press, 2002. – 389 p.
3. Jenkins D. Suharto and His Generals: Indonesian Military Politics, 1975-1983. – Ithaca : Cornell Modern Indonesian Project, 1984. – 330 p.
4. Liddle R. Pemilu-pemilu Orde Baru: Pasang Surut Kekuasaan Politik. – Jakarta : LP3ES, 1992. – 158 h.
5. Hill H. The Indonesian Economy since 1966: Southeast Asia's Emerging Giant. – Cambridge : Cambridge University Press, 2000. – 366 p.
6. Iswandi. Bisnis Militer Orde Baru, Keterlibatan ABRI dalam Bidang Ekonomi dan Pengaruhnya terhadap Pembentukan Rejim Otoriter. – Bandung : Remaja Rosdakarya, 1998. – 338 h.
7. Mody N. Indonesia under Suharto. – New York : Apt, 1987. – 405 p.
8. Bahar A. Biografi Kiai Politik: Abdurrahman Wahid. – Jakarta : Penerbit Bina Utama, 1999. – 187 h.
9. Lesmana T. Dari Soekarno Sampai SBY. – Jakarta : Gramedia Pustaka Utama, 2009. – 396 h.
10. Winters J.A. Dosa-Dosa Politik Orde Baru. – Jakarta : Djambatan, 1999. – 162 h.
11. Anwar D.F. Indonesia in ASEAN: Foreign Policy and Regionalism. – Jakarta : PT Pustaka Sinar Harapan; Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1994. – 334 p.

Галушка-Адайкин А. Р. Апогей правления Сухарто и режима «Нового Порядка» в Республике Индонезия.

В статье исследуются основные аспекты развития Республики Индонезия в течение 80-х гг. XX ст., характеризующиеся достижением своего пика развития режимом «Нового Порядка» и полной власти создателя этой идеолого-политической системы, второго президента страны Сухарто. Наибольшее внимание уделяется партийной борьбе в стране и внешней политике Республики Индонезия в исследуемый период. Другими важными аспектами развития Индонезии в течение исследуемого периода, которые освещаются в статье, являются взаимоотношения правящей силы с армией и представителями мусульманской элиты.

Ключевые слова: АСЕАН, Гус Дур, Индонезия, Ислам, Панчасила, партия, Сухарто.

Galushka-Adaykin A. R. Apogee of the Suharto's rule and the «New Order» regime in the Republic of Indonesia.

In the article are examined the main aspects of the development of the Republic of Indonesia during the 80-ies of XX century that are characterized by achievement of own peak by the regime of «New Order» and the full power of the creator of this ideological-political system, the second president of the state, Suharto. The main attention is paid to the party struggle in the country and the foreign policy of the Republic of Indonesia during this period. Other important aspects of the development of Indonesia during the studied period that are covered in this article are the relationships of the ruling power with army and representatives of the Muslim elite.

Keywords: ASEAN, Gus Dur, Indonesia, Islam, Pancasila, party, Suharto.